

## **Fons de Solidaritat de la UAB**

### **Resolució de la Convocatòria XXX**

8 de març de 2013

---

*Bellaterra Campus UAB (Cerdanyola del Vallès)*

#### **UAB**

##### ***II Jornades Investigació, formació i sobirania alimentària: la formació universitària front la sobirania alimentària com a nou paradigma de la cooperació al desenvolupament***

Dept. / Centre: Dept. de Ciència Animal i dels Aliments.  
Grup de recerca Agricultura, Ramaderia i Alimentació en la Globalització (ARAG)  
Responsable: Xavier Such  
Localització geogràfica: UAB i Barcelona  
Import concedit: 9.927€

Descripció: En els darrers anys s'ha incorporat un nou paradigma per a entendre millor la percepció del món rural: la sobirania alimentària. Donat que un dels seus principals eixos d'intervenció és el desenvolupament rural en els països del Sud, la cooperació internacional no ha estat aliena a aquests nous posicionaments i reivindicacions. En aquest àmbit han estat molts els esforços realitzats per organitzacions i moviment socials (sobretot Via Campesina) per adaptar la formació en el món rural a les necessitats i reivindicacions de la seva població. Amb la realització d'aquestes jornades el que es pretén és veure fins on la formació universitària ha incorporat aquests nous reptes en el seu currículum i obrir un debat respecte a com la Universitat es pot enriquir de les experiències realitzades en àmbits no formals (educació popular) per apropar-la a la realitat camperola.

#### **UGANDA**

##### ***Tallers d'escriptura com a teràpia per a víctimes de violència de gènere***

Dept. / Centre: Dept. de Filologia Anglesa i Germanística  
Responsable: Felicity Hand  
Localització geogràfica: Kampala, Uganda  
Contrapart local: University of Makerere  
Import concedit: 6.200€

Descripció: L'objectiu principal és implementar un model de tallers d'escriptura com a mitjà terapèutic per víctimes de la violència de gènere a Uganda. El projecte se centrarà en la cerca d'estratègies creatives que, d'una forma efectiva i sensible, donin suport al procés guaridor de dones ugandeses que han estat víctimes de violacions i que, en molts casos, el seu trauma s'ha intensificat pel fet que arran de les violacions s'han convertit en mares solteres. En ambients majoritàriament rurals i amb un caire tradicionalista molt marcat, aquestes dones han esdevingut pàries dins de la seva pròpia comunitat i la seva condició inicial de víctimes s'ha transformat en un sentiment agut de culpabilitat. Es tracta de formar a futures líders

ugandeses i guiar el seu treball mostrant com l'escriptura creativa és una eina terapèutica que pot ajudar a aquestes dones a superar traumes personals i a esdevenir membres actius dins de les seves respectives comunitats.

## **MOÇAMBIC**

### ***Col·laboració en ensenyament superior i recerca amb l'Escola Superior de Jornalismo de Maputo***

Dept. / Centre: Càtedra UNESCO de Comunicació INCOM-UAB

Responsable: María Dolores Montero

Localització geogràfica: Maputo, Moçambic i UAB

Contrapart local: Escola Superior de Jornalismo de Maputo

Import concedit: 12.895€

Descripció: Col·laboració de la Càtedra Unesco de Comunicació InCom-UAB amb l'Escola Superior de Jornalismo de Maputo per tal de contribuir al desenvolupament de la recerca i a la millora de la docència en aquest centre. La proposta s'emmarca en la iniciativa de la Unesco "Nurturing Excellence in African Journalism Education i Media Development Indicators (MDIs)", desenvolupada per l'International Programme for the Development of Communication (IPDC) i basada en la promoció de la llibertat d'expressió, el pluralisme i la independència dels mitjans de comunicació arreu del món. Aquest objectiu general es concreta en dues línies de treball: a) impulsar recerques sobre el pluralisme dels mitjans de comunicació a Moçambic; b) contribuir a la formació doctoral del professorat de l'Escola.

## **NIGÈRIA**

### ***Transferència de coneixement i tecnologia per a l'estudi genètic de leucèmies***

Dept. / Centre: Dept. de Biologia Animal, Biologia Vegetal i Ecologia

Responsable: Gemma Armengol

Localització geogràfica: Benin, Nigèria

Contrapart local: University of Benin Teaching Hospital

Import concedit: 5.753€

Descripció: Per realitzar el diagnòstic acurat de les leucèmies i així establir un pronòstic de la malaltia, un paràmetre de gran utilitat són les alteracions genètiques presents en cèl·lules leucèmiques, que a més ajuden a aplicar el tractament més adequat. En els països desenvolupats aquestes tècniques s'apliquen de forma rutinària. Als hospitals de Nigèria encara no disposen d'aquesta tecnologia. En el present projecte es pretén realitzar la transferència de coneixement i de tecnologia per poder realitzar l'anàlisi genètica a leucèmies.

## **GÀMBIA**

### ***Prevenió de la Mutilació Genital Femenina (MGF) a Gàmbia: Capacitació i formació a professors i estudiants de l'Escola de Medicina i Ciències Afins, Universitat de Gàmbia, i del Programa de Medicina Comunitària, Ministeri de Salut i Benestar Comunitari***

Dept. / Centre: Dept. d'Antropologia Social i Cultural. Grup Interdisciplinari per la Prevenció i l'Estudi de les Pràctiques Tradicionals Perjudicials (GIPE/PTP)

Responsable: Adriana Kaplan

Localització geogràfica: Gàmbia

Contrapart local: School of Medicine and Allied Health Sciences, University of The Gambia

Import concedit: 13.320€

Descripció: El proyecto se realizará en el marco del "Observatorio Transnacional de Investigación Aplicada a la Prevención de la MGF", con dos bases de investigación, en España y en Gambia. La estrategia del Observatorio consiste en hacer investigación aplicada sobre la realidad sociocultural de la práctica de la MGF y sus consecuencias para la salud de mujeres, niñas y recién nacidos. Este conocimiento se transfiere luego a la sociedad mediante la creación de materiales divulgativos, la implementación de currículos académicos y la formación de profesionales de la salud, profesores y estudiantes del sistema público de Gambia y de España. Este proyecto permitirá sostener la implementación de las tecnologías de la información y la comunicación en la Universidad de Gambia y apoyar la actividad de formación de los/as médicos/as de la Brigada Cubana en Gambia que son a la vez profesores en la Escuela de Medicina y Ciencias Afines de la Universidad de Gambia y en el Programa de Medicina Comunitaria, que funciona en todo el territorio.

## FILIPINES

### ***Eines de diagnòstic per a una salut global: BANT School (UAB) 2013***

Dept. / Centre: Dept. de Química

Responsable: Maria Isabel Pividori

Localització geogràfica: Manila, Filipines

Contrapart local: University of Santo Tomas, Manila

Import concedit: 6.060€

Descripció: Realització d'una activitat de formació en investigació i desenvolupament (R+D) que permeti posar les bases de programes de nanotecnologia bioanalítica a Filipines per a acadèmics i professionals, orientats cap als camps biomèdic i la seguretat alimentària, en un context sense grans recursos tècnics ni econòmics, però amb molta sensibilitat per a una educació superior per al desenvolupament sostenible. La realització de l'activitat seguirà les pautes de la BANT (Bioanalytical Nanotechnology) School, un instrument de cooperació internacional ideat i creat pel Grup de Sensors i Biosensors de la UAB, amb activitats d'acord a recomanacions de l'OMS (DLT, Diagnostics and Laboratory Technology) i de la UNESCO (ESD, Education for Sustainable Development).

## MÈXIC

### ***Enfortiment de les capacitats locals per a l'adaptació al canvi ambiental global en comunitats rurals i indígenes mexicanes***

Dept. / Centre: Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA), Laboratori d'Etnoecologia

Responsable: Isabel Ruiz-Mallén

Localització geogràfica: Calakmul, Campeche, Mèxic

Contrapart local: Institut d'Ecologia, A.C. (INECOL)

Import concedit: 9.405€

Descripció: Mèxic alberga una gran biodiversidad y una elevada riqueza cultural, concentrada en la región sudeste del país, donde se plantea este proyecto. Específicamente, se pretende trabajar con dos poblaciones ubicadas en la Reserva de la Biosfera de Calakmul, caracterizadas por ser comunidades migrantes de indígenas y mestizos campesinos, cuyas prácticas de manejo se están viendo afectadas tanto por factores políticos, socio-económicos y climáticos. Con este proyecto, se pretende: 1) reforzar las capacidades locales en el uso de herramientas útiles y replicables para monitoreo socio-ecológico que les permitan detectar, observar y plantear acciones para lidiar con los cambios socio-ecológicos que pueden afectar a sus medios de vida, 2) generar espacios de diálogo, reflexión y construcción de conocimiento sobre escenarios de futuro que fortalezcan la participación comunitaria en la toma de decisiones sobre la gestión de sus recursos naturales y, 3) difundir el conocimiento mediante la elaboración participativa de material educativo y de divulgación reforzando la colaboración inter-universitaria (INECOL-UAB) y con las comunidades locales.

## **EL SALVADOR I NICARAGUA**

### ***Formació dels analistes dels observatoris dels mitjans i la violència***

Dept. / Centre: Dept. de Mitjans, Comunicació i Cultura

Responsable: Xavier Giró

Localització geogràfica: San Salvador (El Salvador) i Managua (Nicaragua)

Contrapart local: Universidad Centroamericana José Simeón Cañas (UCA) de San Salvador i Universidad Centroamericana (UCA) de Managua

Import concedit: 3.910€

Descripció: Suport acadèmic per la creació de dos Observatoris de la Cobertura de la Violència als Mitjans a les universitats UCA de San Salvador i Managua. El suport consisteix en el disseny d'una formació per als analistes que integraran els observatoris mitjançant dos cursos teòrico-pràctics de 25 hores que s'impartiran a cadascuna de les seues universitàries i en el seguiment i avaluació del tres primers mesos de funcionament dels observatoris.

## **NICARAGUA**

### ***Màster en Didàctiques Específiques***

Dept. / Centre: Institut de Ciències de l'Educació

Responsable: Neus Sanmartí

Localització geogràfica: Jinotepe, Carazo, Nicaragua

Contrapart local: Universidad Nacional Autónoma de Nicaragua – CURN Carazo

Import concedit: 8.184€

Descripció: Darrera fase d'aquest màster per a la preparació de professors d'universitat, responsables educatius dedicats a la formació del professorat de secundària o a la gestió d'aquesta etapa educativa i de professorat de secundària. La finalitat és actualitzar-los des de la seva pròpia pràctica, en els darrers coneixements sobre l'ensenyament i aprenentatge de les diferents disciplines del currículum. Respon a una demanda de la Universitat i de les institucions educatives locals del CURN de Carazo per tal d'incidir en la millora de la formació del professorat i, per tant, del sistema educatiu de Nicaragua.

***Desenvolupament d'un programa de doctorat en medi ambient a la UNAN Managua***

Dept. / Centre: Dept. de Ciència Animal i dels Aliments  
Responsable: Jordi Bartolomé  
Localització geogràfica: Managua i Estelí, Nicaragua  
Contrapart local: Universidad Nacional Autónoma de Nicaragua – UNAN Managua  
Import concedit: 15.260€

Descripció: Después de cinco ediciones de una maestría en medio ambiente, en cooperación con la UNAN-Managua en la Facultad Regional Multidisciplinaria de Estelí (FAREM-Estelí) y después de la creación en esta facultad del centro de investigación de El Limón, este proyecto pretende culminar un proceso de cooperación catalana y española contribuyendo al desarrollo de un programa de doctorado de la UNAN-Managua. El objetivo es que algunos alumnos destacados en las maestrías anteriores puedan doctorarse y dar oportunidad a las universidades nicaragüenses de incorporar doctores ambientólogos, estimulando y fortaleciendo así la investigación en esta disciplina.

**BOLÍVIA**

***Enfortiment de l'àrea de docència i recerca sobre conflictes ambientals a les noves fronteres extractives a la Universidad Mayor de San Simón***

Dept. / Centre: Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA)  
Responsable: Marc Gavalda  
Localització geogràfica: Cochabamba, Bolívia  
Contrapart local: Centro de Estudios Superiores Universitarios (CESU) – Universidad Mayor de San Simón  
Import concedit: 2.650€

Descripció: La Universidad Mayor de San Simón aposta, des de fa anys, per la temàtica ambiental, ja sigui en llicenciatures com biologia, agronomia o sociologia rural, com en cursos de postgrau. El projecte d'enfortiment de l'àrea de docència i recerca sobre conflictes ambientals té per objectiu recuperar els llaços de col·laboració entre ambdues universitats i donar continuïtat a les investigacions en curs. En un moment on al país s'intensifica el model extractivista on els conflictes ambientals generats necessiten una òptica multidisciplinària. Es participarà en la docència del curs "Conflictos y Negociación en el sector Hidrocarburos", part de dos màsters, i es recolzarà les línies d'investigació obertes sobre els impactes de la indústria hidrocarburífera en àrees protegides amazòniques.

**PERÚ**

***Impactes de l'activitat petroliera directament sobre els animals de la caça de subsistència i indirectament sobre la salut dels Achuar i Quitxues de l'Amazònia Peruana***

Dept. / Centre: Dept. d'Anatomia i Sanitat Animal i Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals  
Responsable: Pedro Mayor i Martí Orta  
Localització geogràfica: Iquitos, Perú  
Contrapart local: Universidad Peruana Cayetano Heredia  
Import concedit: 14.910€

Descripció: A les últimes dècades, les activitats petrolieres a l'Amazònia peruana han generat severos danys sobre l'ecosistema on viuen les comunitats indígenes Achuar i Quitxua, i existeixen indicis de presència de contaminants en concentracions perilloses per la població local. Aquest projecte té com a objectiu avaluar l'impacte de la contaminació petroliera sobre la fauna cinegètica, de tal forma que es determini si, en les condicions actuals, es pot considerar que la caça de subsistència, principal activitat per a les comunitats locals, és una font d'exposició a la contaminació petroliera per a la població indígena degut a la ingesta de cru (per la confusió entre salitral natural i vessaments de cru). El projecte pretén continuar amb la sistematització de la informació recollida sobre els impactes generats per les activitats hidrocarburíferes a la regió. Es recol·lectaran i analitzaran mostres de teixit orgànic i femtes de la fauna caçada a les comunitats per determinar el contingut en hidrocarburs i la bioacumulació de metalls pesats.

## **BOLÍVIA, PERÚ I XILE**

### ***Capacitats socials i institucionals per a la cooperació transfronterera a l'Altiplà Andí***

Dept. / Centre: Dept. de Ciència Política i Dret Públic

Responsable: Francesc Morata

Localització geogràfica: Altiplà circumlacustre, a la frontera entre Bolívia, Xile i Perú

Contrapart local: Universidad Mayor de San Andrés (UMSA) de Bolívia, Universidad Nacional del Altiplano (UNA) de Perú i Universidad Arturo Prat (UNAP) de Xile

Import concedit: 8.850€

Descripció: El projecte consisteix en una acció de formació i sensibilització amb tres universitats de l'Altiplà Andí amb l'objectiu d'afavorir el desenvolupament de la cooperació entre les comunitats indígenes transfrontereres (Aymaras, Qhas Qut Suñi Uros i Qechuas) de l'Altiplà Andí. D'aquesta manera, hom contribuirà a incrementar les capacitats acadèmiques, socials i institucionals a través de l'intercanvi d'experiències i la transferència de coneixements i bones pràctiques en relació a la cooperació transfronterera com a vector d'integració regional i de desenvolupament local.

## **PARAGUAI**

### ***Creació del Laboratorio de Sistemas de Información Geográfica y Teledetección de Paraguay per a la formació i sensibilització del personal local i la realització d'estudis ambientals***

Dept. / Centre: Dept. de Geografia

Responsable: Xavier Pons

Localització geogràfica: Asunción, Paraguai

Contrapart local: Universidad Nacional de Asunción

Import concedit: 2.677€

Descripció: El present projecte té per objectiu la creació del primer Laboratori de Sistemes d'Informació Geogràfica (SIG) i Teledetecció a Paraguai, per tal que s'hi puguin desenvolupar estudis a nivell nacional relacionats amb el medi ambient i els recursos naturals. Els SIG i la Teledetecció són dues eines complementàries i molt importants per a l'estudi i seguiment del territori en quasi temps real. La primera tasca que desenvoluparà el Laboratori serà la generació de cartografia per a l'anàlisi de la desforestació del país i la seva velocitat, molt preocupant en els últims anys. En una segona fase això permetrà fer estudis sobre la recuperació d'aquestes zones i les implicacions en el canvi d'usos del sòl.